

та педагогічна наука. – №1 (164). – Луганський національний університет ім. Т. Шевченка, 2016. – С. 13 – 24.

6. Черкасов В.Ф. Основні тенденції інтеграції музично-педагогічної освіти України до Європейського освітнього простору / Володимир Черкасов // Мистецтво та Освіта. – 2017. – №2 (84). – С. 2 – 6.

Іванов О.К.,

заслужений працівник культури України,
професор кафедри музичного мистецтва
Відокремлений підрозділ «Миколаївська
філія
Київського національного університету
культури і мистецтв»,
м. Миколаїв

ІННОВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ

У наш час відбувається формування всебічного гуманітарного знання про людину під час її становлення та самореалізації в природі, культурі й соціумі. Вибудовується нова концепція життєдіяльності людини, в якій мистецтво і, зокрема, музика, відіграють роль духовного базису особистості [2].

Сучасні наукові дослідження вийшли на рівень комплексного вивчення проблем музичної педагогіки, де у взаємозв'язку розглядаються такі питання: «Як вчити? Чому вчити? Кого вчити?»

У науковому дискурсі домінують дві тези.

Перша. Музикознавці, науковці, викладачі одностайні в тому, що інноваційні зміни в музичній педагогіці повинні охоплювати всі ланки музичної освіти – від початкового музичного навчання до вищої професійної музичної освіти.

Друга. Одним із важливих засобів інноваційного оновлення методів, форми і змісту навчального процесу в музичних навчальних закладах є впровадження в освітнє середовище сучасних інформаційно-комунікативних технологій навчання.

Сьогодні ж рівень використання сучасних ІТ технологій в навчальному процесі музичних навчальних закладів не відповідає сучасним вимогам, що потребує наукового обґрунтування перспектив розвитку.

До проблеми впровадження інноваційних принципів у музично-освітній процес звертались українські науковці А. Горемичкін, Н. Герасимова-Персидська, О. М. Бордюк, В. Ю. Дорофєєва, М. Долгушина. Корисними для вивчення є праці російських науковців [3] та інші.

Більшість науково-методичних розробок, що створені у попередні роки, присвячені викладанню фаху – співу, гри на музичних інструментах, диригуванню. Інноваційні методи (в т. ч. пов'язані з інформаційно-комп'ютерними технологіями) у викладанні музично-теоретичних дисциплін, зумовлені зміною в сучасній мистецькій парадигмі, недостатньо окреслені в науковому дискурсі. Висуваємо **гіпотезу**, що впровадження інноваційних навчальних технологій сприятиме покращенню музично-освітнього процесу; підвищить фахову кваліфікацію викладачів; посилить мотивацію дітей і молоді до музичного навчання на всіх рівнях музичної освіти, що є важливою умовою розвитку цієї галузі.

Інновації в освіті – природна та необхідна умова її розвитку відповідно до постійно змінних потреб людини та суспільства. Інновація в дослівному перекладі з латинської мови означає оновлення. Тобто, інновація не являє собою повне заміщення застарілого новим, а лише оновлює його. Не заперечуючи проти збереження вікових цінностей, інновації закладають основи соціальних перетворень [1].

Інформаційно-комп'ютерні технології в структурі сучасної музичної освіти є важливим інноваційним чинником осучаснення процесу музичного навчання. Це обумовлено тим, що: по-перше, з'явилися нові напрямки музично-освітньої діяльності, які безпосередньо пов'язані з ІТ технологіями. Це – музична інформатика; електронна музика (для композиторів); звукозапис (для звукорежисерів, звукооператорів); DJ (для концертних і радіоведучих); по-друге, нові інформаційно-комунікативні можливості стають також дієвим засобом осучаснення навчального процесу в галузі канонічної музичної освіти.

Слід зазначити, що методика музичного навчання, особливо в сфері виконавських дисциплін, формувалася десятиріччями або й століттями, і є досить консервативною у питаннях форм і видів навчання, репертуару, взаємодії між учителем і учнем. Це, в першу чергу, стосується музичної освіти у виконавському напрямку музичної діяльності, де знання і навички передаються вихованцям через особистий контакт з педагогом в процесі індивідуальних занять. Такою є відмінність музично-педагогічного процесу від інших видів гуманітарної освіти.

Але в музичній діяльності є низка музично-теоретичних дисциплін, які не мають канонічних вимог щодо організації навчання. Невипадково, перші навчально-методичні напрацювання з розвитку музичного слуху і ритму, комп'ютерні програми і дистанційні курси із засвоєння музично-теоретичних знань були створені у США з предметів «Елементарної теорії музики», «Історія музики», «Сольфеджіо» (Дж. Еванс, Р. Глейзер, Л. Холм та ін.).

Впровадження інформаційно-комп'ютерній технологій в освітній процес музичних навчальних закладів потребує розв'язання триєдиного (організаційне, методичне, педагогічне) завдання:

- технічна оснащеність (комп'ютери, мультимедійні програми, Інтернет тощо);

- оновлене методичне забезпечення (навчально-методичні комплекси до кожної з навчальних дисциплін, електронний репозитарій підручників, хрестоматій, музичних ілюстрацій тощо);
- фахова підготовка викладачів (курси підвищення кваліфікації, семінари, майстер-класи тощо).

Позитивною тенденцією розвитку музично-педагогічної галузі України є те, що у навчальних планах вищих навчальних закладів музичного спрямування введено курс «Сучасні музичні технології». До цього курсу створені навчально-методичні комплекси, у яких детально опрацьовані зміст дисципліни, форми і методи роботи, методичні рекомендації. Відтак, до музично-педагогічної діяльності приступають фахівці, які мають базові знання в сфері інформаційно-комп'ютерних технологій.

Ми вважаємо, що в перспективі навчальні плани музичних освітніх закладів будуть доповнені (при обґрунтуванні доцільності) курсами «Викладання музичних дисциплін з використанням музично-комп'ютерних технологій», «Програмне забезпечення професійної доцільності музиканта», «Комп'ютерна музична творчість», «Електронні музичні інструменти», «Комп'ютерне аранжування і технології студійного звукозапису». Такі курси мають передбачати не тільки теоретичну підготовку, а в більшій мірі, оволодіння практичними навичками для використання в професійній діяльності. Критеріями оцінки засвоєння студентом творчого курсу має бути музичний продукт, створений студентом самостійно.

До обов'язкового вивчення студентом-музикантом рекомендуємо такі базові програми: нотний редактор Sibelius, електронний курс інструментовки «Instruments», електронний курс аналізу музичних форм і композиції Compass, програма для Сольфеджіо Auralia, електронний курс теорії музики Musition, програма для підготовки уроків музики Star Class та ін.

Комп'ютерно-освітні технології розвиваються стрімкими темпами. Для викладача робота в умовах постійного самовдосконалення стає звичним явищем. Реалізація інноваційних процесів в освітній галузі у великій мірі залежить від готовності викладача до роботи в нових умовах, професійного спеціаліста, здатного внести в традиційну систему виховання та навчання конструктивні музично-педагогічні інновації. Зокрема, сучасний викладач музики має постійно підвищувати рівень володіння інформаційно-комп'ютерними технологіями [4].

Але, крім особистої мотивації викладача до самовдосконалення, потрібно створити і реалізувати державну концепцію планового підвищення кваліфікації педагогічних кадрів з питань використання інформаційно-комп'ютерних технологій в навчальному процесі музичних навчальних закладів. Корисними можуть бути постійно діючі семінари-практикуми і майстер-класи, на яких слухачі будуть мати можливість ознайомитись з інноваційними методиками викладання музичних дисциплін і взяти участь в розробці нових напрямів педагогічної роботи.

Лідером у провадженні інформаційно-комп'ютерних технологій є Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова, який має потужний науковий і творчий потенціал. Тут викладачами музичних кафедр створені електронні підручники і навчальні посібники, фонохрестоматії та нотна література, які забезпечують студентів музично-теоретичним матеріалом, хоровими і інструментальними творами, що передбачені навчальними програмами з музично-теоретичних і виконавських дисциплін. Забезпечення студента систематизованою музично-теоретичною інформацією позитивно впливає на формування музично-інформаційної компетентності майбутнього викладача музики.

Ми вважаємо, що широке використання комп'ютерних технологій на всіх рівнях музичного навчання, допоможе залучити до музичної діяльності широкий загал дітей і молоді, покращить кількісний і якісний контингент музичних навчальних закладів [3].

Електронні технології проникли в музичне мистецтво й докорінно змінили свідомість молоді. Школярі хотіли б оволодіти не «архаїчними», на їх погляд, баяном чи фортепіано, а синтезатором і музичними програмами для персонального комп'ютера. Таке прагнення суперечить ортодоксальній музичній педагогіці, система навчання якої заснована переважно на класичних музичних інструментах [2].

Очевидно, що змістовне наповнення музичного навчання має відповідати естетичним уявленням підлітків і методами педагогічного впливу коригувати їх.

Відтак, сучасні музичні запити школярів і студентів вимагають від викладача інших інноваційних форм роботи, в яких важливу роль відіграватимуть інформаційно-комп'ютерні технології. Логічним є передбачення розвитку музичного мистецтва з широким застосуванням новітніх комп'ютерних технологій і електронних музичних інструментів. Не принижуючи значення класичних музичних інструментів, згадаймо, що у свій час арфа прийшла на зміну лірі, клавесин – домашньому органу, а фортепіано – клавесину.

У наш час відбувається активний пошук інноваційних педагогічних технологій, що дозволить оптимізувати навчальний процес, зробити його ефективним, високотехнологічним, сучасним. Потребують зміни методики викладання музичних дисциплін, з метою поєднання традиційних форм музичної освіти з необмеженими можливостями інформаційно-комп'ютерних технологій. Комп'ютеризація музичної освіти при умові адекватного і доцільного використання може стати додатковим стимулом для залучення до музичної творчості дітей і юнаків сучасного покоління.

Висновки. Широке впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в навчальний процес музичних навчальних закладів сприятиме інноваційному оновленню змісту, форм і методів музичної освітньої діяльності:

- покращення і осучаснення навчально-виховної роботи;

- підвищення фахової кваліфікації викладачів;
- посилення мотивації дітей і підлітків до музичного навчання.

Подальший науковий пошук може бути спрямований на обґрунтування педагогічних умов оптимальної взаємодії традиційних і сучасних концепції музичного освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Бордюк О. М. Сутність інновацій та інноваційних процесів у мистецькій освіті / О. Бордюк // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. : Теорія і методика мистецької освіти. – 2011. – Вип. 11. – С. 41-45.

2. Герасимова-Персидская Н. Музыка. Время. Пространство / ред. И. Тукова. – Київ : Дух і літера, 2012. – 408 с.

3. Горбунова И. Б. Феномен музыкально-компьютерных технологий как новая образовательная творческая среда // Известия РГПУ им. А.И. Герцена: научный журнал. 2004. № 4 (9). С. 123-138.

4. Черкасов В.Ф. Сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти / В.Ф. Черкасов // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. – Вип. 97. – С. 24-29.

Калініна Л.А.,

к. пед. н., старший викладач кафедри культурології ВП МФ КНУКІМ,
м. Миколаїв

МИСТЕЦЬКА ІНКЛЮЗІЯ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства соціально-психологічний аспект взаємовідносин людей із обмеженими фізичними можливостями та здорової частини суспільства набуває особливого значення. Сьогодні дуже часто почали вживати терміни «інтеграція» та «інклюзія». Поте, слід зазначити, що терміни «інтеграція» й «інклюзія» дуже часто помилково вживають як взаємозамінні. Водночас ці поняття різняться суттєвими відмінностями.

Інклюзія (від англ. inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі. І насамперед тих, що мають труднощі у фізичному чи розумовому розвитку.

Інклюзія – це ще і політика та процес, який передбачає отримання більших можливостей у навчанні та соціальному житті для усіх людей і також для дітей з інвалідністю.